

U kojem dijelu Republike Hrvatske živiš - na sjeveru, jugu, istoku ili zapadu?

Kako se zove mjesto iz kojeg dolaziš?

Opiši ga! A sada upoznaj moj dom. Ja živim u Kopačkom ritu. Otkrij gdje se on

A sada se orijentiraj!

Gdje sam?

Stani na jedno mjesto i pogledaj što ti se nalazi s desne strane, a što s lijeve ? Sve što si vidio/vidjela i prepoznao/prepoznala upiši na prazne linije.

Desno od mene je:

Lijevo od mene je:

A sada pogledaj što se nalazi iznad tebe, ispred i iza. Sve što si vidio/vidjela i prepoznao/prepoznala upiši na prazne linije.

Iznad mene je:

Ispred mene je:

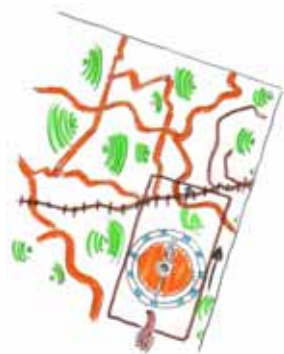
Iza mene je:

Pomoću karte i kompasa odredi položaj Kopačkog rita!

Kartu, prije nego je počneš čitati, treba orijentirati. Položi je otvorenu na tlo i potraži na njoj strelicu koja pokazuje sjever, a zatim kompas stavi pokraj strelice. Okreći istovremeno kartu i kompas, sve dok crvena igla i strelica na karti ne budu položene u istom smjeru. Karta je orijentirana.

Sada možeš odrediti gdje se ti točno nalaziš.

Na povratku u školu ili kod kuće na školskoj karti Hrvatske pronađi i označi Kopački rit i mjesto u kojem ti živiš.

Odredimo koje je godišnje doba i upoznajmo njegove glavne osobine.

Kako si odjeven/odjevena?
Na sebi imaš topliju odjeću.

Stavi za DA

Na sebi imaš laganu odjeću.
Potrebna ti je topla obuća.

Kakvo je vrijeme danas? Zaokruži sliku koja ga najbolje opisuje.

Sunčano

Djelomično

Pretežno

Kišovito

Maglovito

Promjene u prirodi

Uoči i zaokruži!

Koliko je lišća na drveću?

puno stablo   poneki list   nema lišća

Kakve je boje lišće?

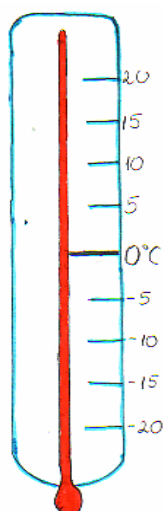
žuto-smeđe   zeleno   tek zeleni

Koja boja okoliša oko tebe prevladava?

zeleni   žuto-smeđa   siva   bijela

Budi mali meteorolog!

Odredi temperaturu pomoću termometra!

- ❖ Izmjeri temperaturu **zraka** na suncu i u hladu.
- ❖ Napiši na crtu izmjerene vrijednosti.
- ❖ Koja od njih je veća?

na suncu

_____ °C   _____ °C
u hladu (sjeni)

PROGNOZA VREMENA BEZ METEOROLOGA

POSVE PRIRODNE VREMENSKE PROGNOZE

Krenuli ste na izlet, ali niste imali mogućnosti čuti službenu vremensku prognozu?

Bit će lijepo vrijeme ako...

... nakon zalaska sunca ima puno rose.

... zvijezde sjaje svjetlo i nepokretno.

... pauci pletu mreže dugih niti.

... ptice pjevaju rano ujutro.

... mačke i psi spavaju nepomično.

... se jutarnja magla brzo razilazi.

Vrijeme će biti loše ako...

... su dabrovi i vjeverice neuobičajeno djelatni

... ptice slijeću na električne vodove

... pčele ostaju u košnicama

... krave pasu u sredini polja

... se mačke dugo i pomno ližu i uređuju

... miris trave i drveća postaje jači

Krenimo sa žabom upoznati biljni svijet u vodi, na vodi i uz vodu

Igraš li se skrivača? Koje je tvoje omiljeno mjesto za skrivanje? Ja se skrivam među biljkama uz vodu. Upoznaj te biljke!

Pronađi sva mjesta na kojima biljke žive. Gdje si ih sve vidio/vidjela?

Nabroji ta mjesta. **Uoč**i raznolikost vrsta.

A kako se zovu te biljke? **Istraži** i **imenuj** biljke:

- **uz** vodu
- **na** vodi
- **u** vodi

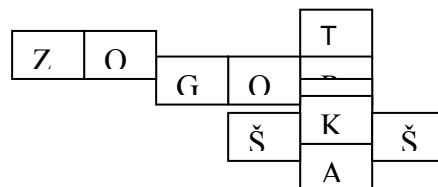
Promotri, a zatim zaokruži!

Kako izgleda močvara?	pusto	puna biljaka	puna životinja
Koja boja cvjetova prevladava?	bijela	žuta	plava

Približi se biljkama koje se nalaze uz vodu i **uoči** koliko različitih vrsta biljka tu živi.

Imena najčešćih biljaka koje rastu uz vodu na ovom području upisana su u kvadratićima - **odgonetni** ih.

Pronađi i prepoznaj te biljke.

Uoči!

Označi **✓** biljke koje se nalaze na vodi, a **X** one koje se nalaze uz vodu. Kojih ima više?

LOKVANJ _____

TRSKA _____

ŠAŠ _____

PLAVUN _____

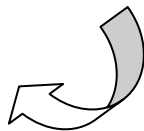

LOPOČ _____

PERUNIKA

Pod vodom se nalazi ova biljka.

JESTE LI ZNALI?

Znaš li kako se zove ova biljka?

To je **vodena kuga**.

Dobila je ime vodena «kuga» zato što se jako lagano razmnožava i širi.

Jesi li ju imao/imala prilike negdje vidjeti? Gdje?

_____

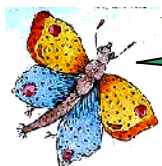
PONOVIMO!

Pridruži slike iz stupca A rečenicama iz stupca B. Prije toga ispod svake slike u stupcu A ispiši ime biljke koju prikazuje.

Stupac A	Stupac B
 <hr data-bbox="357 618 699 622"/> <hr data-bbox="213 981 504 985"/> <hr data-bbox="301 1366 673 1370"/>	<p>Živi na vodi.</p> <p>Ima dugoljaste listove.</p> <p>Živi pod vodom.</p> <p>Ima male listiće.</p> <p>Listovi su okruglastog oblika sa procjepom.</p> <p>Živi uz vodu.</p> <p>Ima bijeli cvijet.</p>

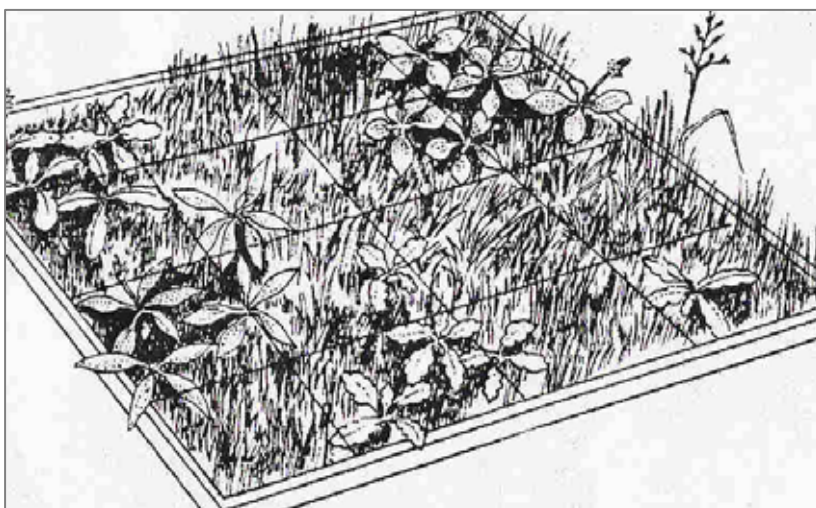

Livada

Ja sam leptir. Letim s cvijeta na cvijet.
Livada je moj dom. Upoznaj njegovu
raznolikost. Čeka te uzbudljiva
avantura.

- ❖ Kvadratni drveni okvir baci na livadu.
- ❖ **Prebroji** sve biljke koje se nalaze unutar njega.
- ❖ **Odredi** im nazive, kao i brojnost svake od njih.
- ❖ Ponovi postupak tri puta kako bi rezultat bio što točniji.
- ❖ U tablicu unesi podatke sva tri mjerenja.

	I mjerenje	II mjerenje	III mjerenje
ukupan broj biljaka u kvadratu			
broj vrsta biljaka u kvadratu			
koje vrste biljaka ima najviše			

Istraži tlo!

- ❖ Stavi termometar u tlo i **izmjeri** temperaturu.
- ❖ Lopaticom iskopaj grumen tla i stavi ga u prozirnu vrećicu.
- ❖ **Odredi** vrstu tla: glinasto pjeskovito crljenica crnica smeđe

Skupljaj!

- ❖ Obuci čarape na svoje cipele. Hodaj kroz travu nekoliko minuta, a zatim pogledaj svoje čarape. Što primjećuješ?
- ❖ **Imenuj** neke od stvari koje su se zakačile za čarape.
- ❖ Nastavi se kretati s ciljem da što više biljnih dijelova ostane na čarapama.
- ❖ Vрати se na početak.
- ❖ Pažljivo skini svoje čarape.
- ❖ Rasporedi sadržaj čarapa, po principu isto s istim.
- ❖ Koliko različitih hrpica imaš? _____

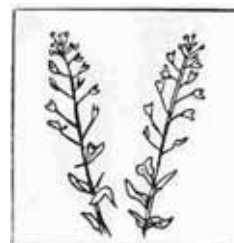
Biljkama na slici pridruži odgovarajuće ime.

MASLAČAK

ČIČAK

MAK

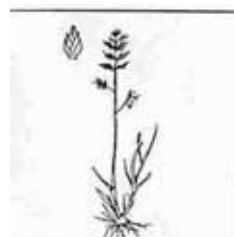

DIVLJI JEČAM

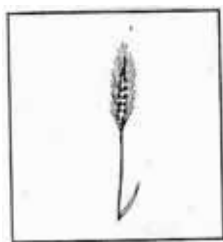
KOZJA BRADA

PASTIRSKA TORBICA

LIVADNA VLASULJA

KLUPČASTA OŠTRICA

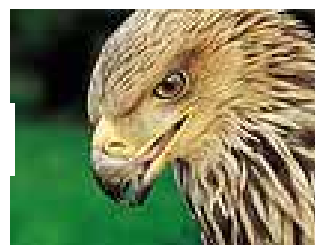

PTICE

Ugrožena i zaštićena ptica - simbol Kopačkoga rita

Orao štekavac

Promatraj!

Za svaku prebrojanu pticu zaokruži po jednu zvjezdicu.

* * * * *
* * * * *
* * * * *

Uoči razliku između različitih vrsta ptica!

Pokušaj **odrediti** vrste ptica.

Koja je vrsta najbrojnija? _____

Opiši njezin oblik i građu tijela, boju perja i oblik kljuna.

Promatraj!

- ❖ Čime se hrane? _____
- ❖ Kako hvataju svoj plijen? _____
- ❖ Gdje ga pronalaze? _____

Uoči razliku u izgledu kljuna!

U pravokutnik **nacrtaj** kljun ptice koju promatraš.

Usporedi ga s kljunom ptica na slici. Zbog čega postoje razlike u građi kljuna?

žličarka

roda

vranac

patka

orao

Promotri i usporedi izgled patka i patke.

Po čemu se razlikuju? Zašto je to tako?

PATAK

PATKA

Dobro došao u šumu!
Istraži me i upoznaj moje stanovnike.
Čeka te uzbudljiva avantura.

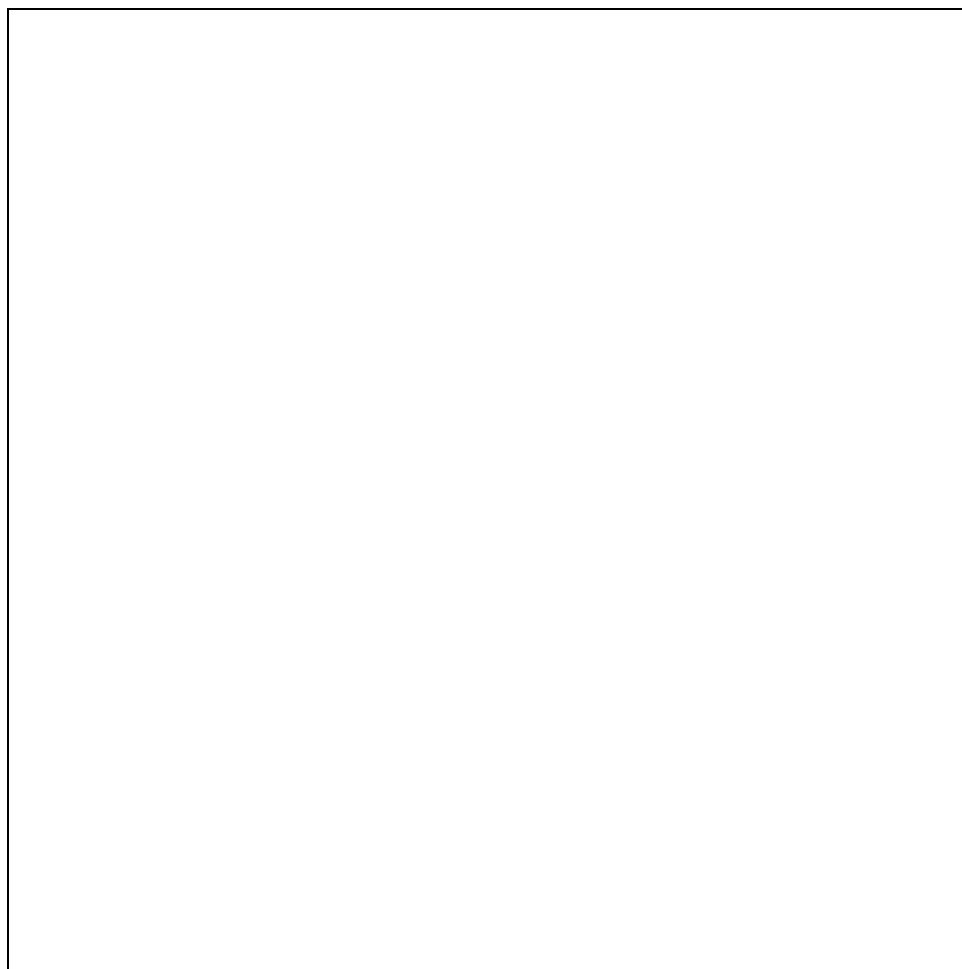
Istraži!

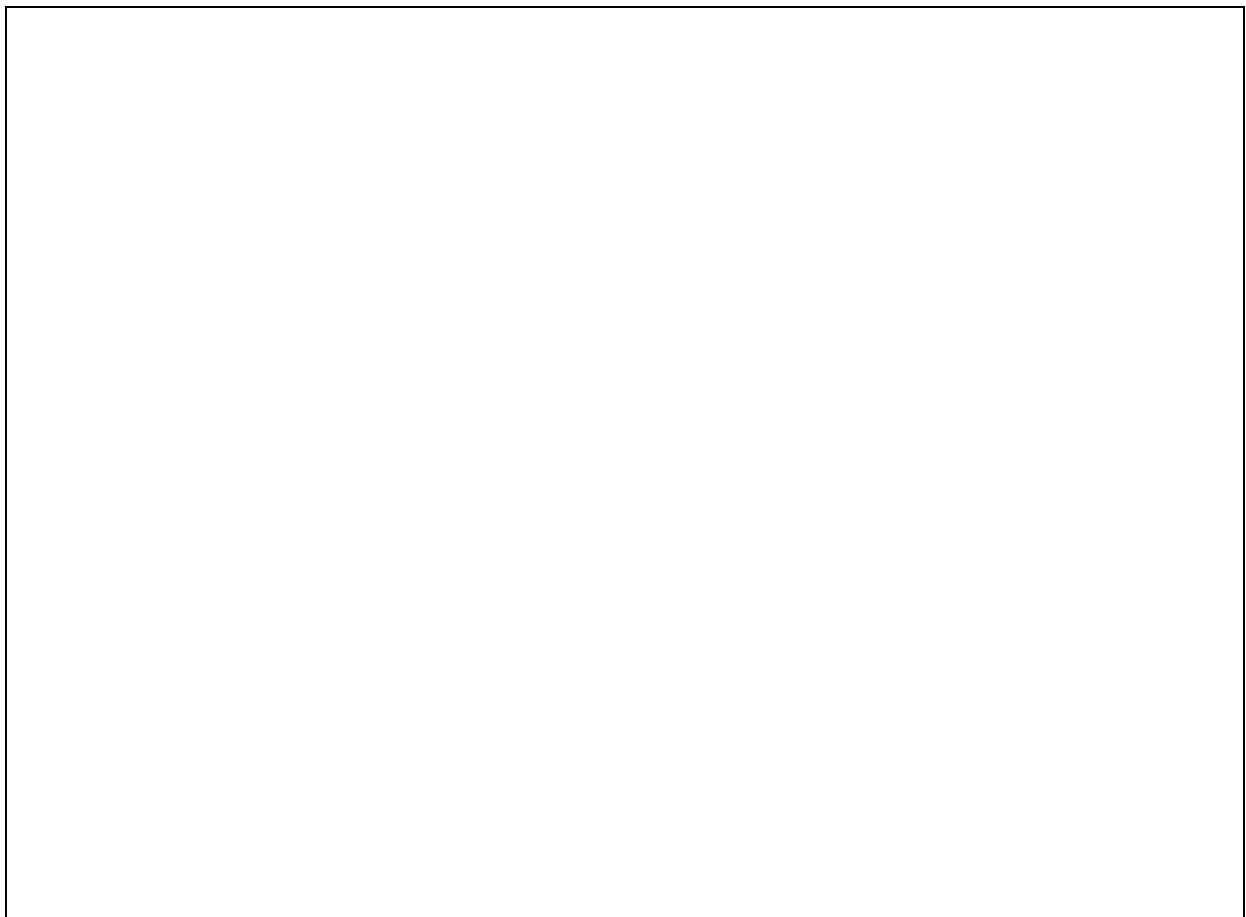
Dotakni koru drveta. Kakva je? Zaokruži!

- ❖ Hrapava ili glatka?
- ❖ Mokra ili suha ?
- ❖ Topla ili hladna?

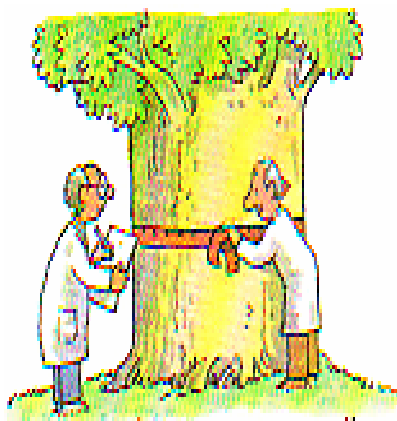
Napravi otisak kore drveta pomoću bijelog papira, drvenih bojica i kore drveta.
Na koru pričvrstite ili zalijepite komad papira i bojicom povlačite gore-dolje.

Zalijepi otisak kore drveta.
Pokupi list s tla i **zalijepi** uz obris kore.

Napiši ime drveta: _____

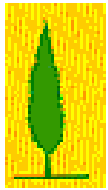

Izmjeri!

- ❖ Pomoću metra ili konopca izmjeri debljinu debla.
- ❖ Rezultat mjerenja upiši na crtu: _____

Oblik krošnje

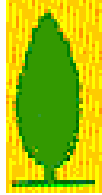
Kakav je oblik krošnje stabala koje promatraš? **Zaokruži!**

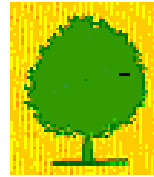
poput kista

poput stošca

poput cilindra

poput kugle

poput ulične
svjetiljke

poput tribina

poput kišobrana

poput oblaka

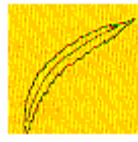
poput grma

List

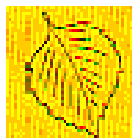
Kakav je oblik listova koje promatraš? **Zaokruži!**

ovalni

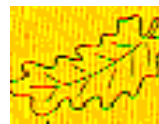
ravni

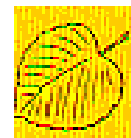
trokutasti

okrugli

reckav

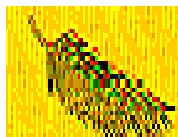
srcolik

dubokih
režnjeva

prstolik

kratkoigličast

kao potezi kistom

dugoigličast

Nastambe ljudi!

- ❖ Prošetaj selom. Pogledaj oko sebe.
- ❖ Promotri kuće. Kakve su ulice.
- ❖ Pozorno pogledaj krovove kuća. Čime su pokriveni?
- ❖ Objasni vezu krovova ovih kuća i biljke kojom obiluje ovaj kraj.
- ❖ Kakve su kuće u kraju iz kojega dolaziš?

Seoska kuća

Trska

Obilježja

O tradiciji lokalnog stanovništva svjedoči

seoski muzej.

- etno-soba sa zbirkom ribarskih alata i starih seljačkih alata
- najstarije vatrogasno društvo u Hrvatskoj
- muzej - izložba stare vatrogasne opreme vrlo je atraktivna za fotografiranje
- Reformatorska (Kalvinska) crkva
- Rodina gnijezda na krovovima kuća specifičnih pročelja

Kulinarstvo

Najpoznatije baranjsko jelo FIŠ-PAPRIKAŠ

Kako je Baranja poznata po ribi nije čudno da se baš na ovim područjima pripremaju razna jela od ribe.

Utjecaji austrijske, mađarske, njemačke pa čak i turske kuhinje pomiješani su i čine specifičnu baranjsku gastronomiju.

Fiš-paprikaš kažu jedino se dobro sprema uz Dunav, a tajna u njegovom pripremanju - više vrsta ribe, od kojih jedna, svakako treba biti štuka.

Fiš-paprikaš

Jela od ribe najčešće se spremaju na otvorenom kako su to radili stari ribari.

Specijaliteti ovog kraja su i šaran na rašljama na tanjurači, zatim riblji perkelt sa malo slanine "zbog dima", a najbolji je onaj od štuke.

Malo je poznato da se riba suši i dimi. Štuka koja je osušena i usoljena može se jesti i tako prijesna.

Šaran u rašljama

Žene u Kopačevu

Žene se bave ručnim radom i pripremaju zimnicu od svježeg povrća iz vlastitih povrtnjaka (plastenika) još iz davnine.

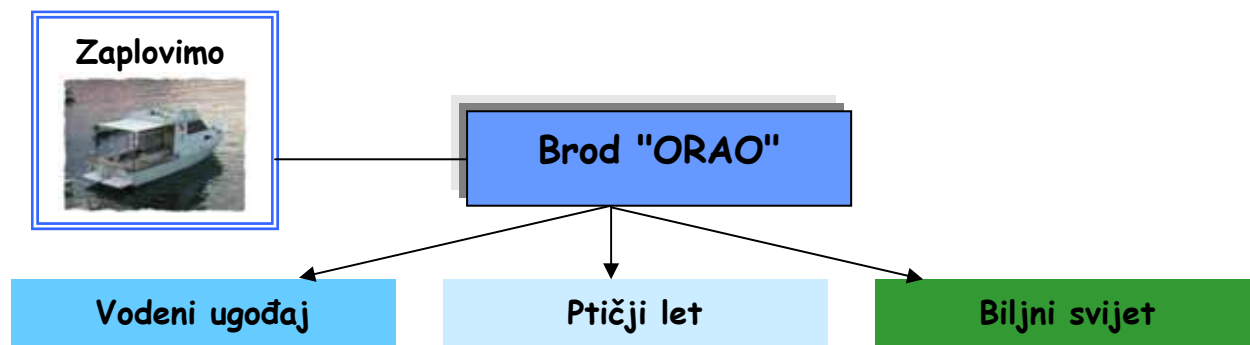
Povrtlarstvo - na plodnoj zemlji uzgaja se iznimno kvalitetno povrće (posebno paprika), a također su poznati i po sitnoj mljevenoj paprici.

Tikveš

U blizini naselja Tikveš nalazi se i kompleks Tikveš. Dvorac "Habsburg" (poznat i kao "Titov dvorac") i reprezentativno lovište Tikveš i do danas su zadržali patinu prošlog vremena.

Za sve zaljubljenike u divljač kao prijedlog - foto-lov jer vas u okolini dvorca može iznenaditi pokoja srna ili neka druga vrsta divljači.

Doživi ljepotu i ugođaj Kopačkog rita!

Osjeti mirise i **uoči** široku paletu boja koje te okružuju.

Pogledaj obale, **procjeni** veličinu i oblik jezera.

Umiri se i **poslušaj** zvukove koji te okružuju. Čuješ li pjev ptica?

Pogledaj oko sebe i **pronađi** ptice koje pjevaju.

Kako izgledaju? Gdje si ih uočio?

Što su radile u trenutku kada si ih promatrao?

Broji!

Za svaku uočenu pticu zaokruži po jednu zvjezdicu.

* * * * *
* * * * *
* * * * *

Promatraj biljke koje rastu uz obalu, u vodi i na vodi. Koja vrsta prevladava?

Imenuj ih!

Jesi li **uočio** još neke životinje osim ptica?

Imenuj ih!
